

Számviteli szabályozás

4. Előadás

Európai számviteli szabályozás

Az európai számvitel

- Kettősség
    - a kontinentális európai
    - és az angolszász számviteli gyakorlat
-

Szemponrendszer

1. jogi háttér

- jogrend
- szabályozás kerete

2. tőkepiac

- finanszírozás
- információk közzététele

3. adózási rendszerek

Jogrendszer

Kontinentális európai országok

- a római **kodifikált jogon** (code law) alapul
- **deduktív** levezetési módszer (általánosból az egyedire)
- törvények, rendeletek a meghatározók

Angolszász országok

- **precedensjog**, a bírói jogalkotásból építkeznek
  - **induktív** módszerrel egyedi esetekből (case law) kiindulva
  - általános szabályok (common law)
-

A számvitel szabályozási kerete

Kontinentális felfogás:

- számviteli törvények és rendeletek
  - a beszámolás: kormány céljai, az adóztatás
  - kereskedelmi kódexben (Németország)
  - társasági jog keretében (No., Au., Fro., Ho.)

Angolszász felfogás:

- privát szakmai szervezetek
  - standard-ek, értelmezések, ajánlások
  - gyakorlathoz közelebb álló, rugalmasabb
-

A finanszírozás eltérései

Angolszász országok

- A tőkepiacok jelentősége a vállalatfinanszírozásban
- Befektetők érdekeinek védelme
- Tőkepiaci kockázat vállalása

Kontinentális Európa

- Családi és banki finanszírozás
  - Hitelezők érdekeinek védelme
  - Az óvatosság elvének túlhangsúlyozás
-

Az információk közzététele

Angolszász országok:

- tőzsdék, a(z intézményi) befektetők szerepe
- valós információk igénye – valódiság elve

Kontinentális európai országok:

- kevesebb információ nyilvánosságra hozatala – óvatosság elve
  - adómeqfontolások
  - igaz és valós kép torzul
-

A számvitel és az adózás kapcsolata

Kontinentális európai országok:

- az adóalapot a számviteli eredményből kell levezetni
- adóalap minimalizálása
- az adótörvény normatív értékeinek alkalmazása

Három csoport:

- nagyon erős kapcsolat: No, Ol, Port, Mo.
  - erős kapcs. : Fr, Sp, Finno, Au, Belgium
  - Gyenge kapcsolat: Nagy-Britannia, Írország
-

Különbség az alapelveknél

Kontinentális felfogás:

- óvatosság: alapvető szabály
- realizációs elv:
  - elfogadott teljesítés
  - sokszor a megfizetéshez kapcsolják

Angolszász felfogás:

- óvatosság: alacsonyabb szintű alapelv
- az igaz és valóságghű kép (valódiság elve) bemutatását nem sértheti

A különbségek hatása

Az **angolszász** országok számvitele **általában**

- **pozitívabb eredményt**
- **magasabb eszközértéket**
- **alacsonyabb céltartalék-képzést**

eredményez, mint a kontinentális európai országok számvitele, az óvatosság elvének háttérbe szorulása miatt

---

A számviteli nyereség az egyes országokban alkalmazható elszámolási módszerek függvényében

Ország	Max	legvalószínűbb	Min
Belgium	193	135	90
Németo.	140	133	27
Spanyolo.	192	131	121
Franciao.	160	149	121
Olaszo.	193	174	167
Hollandia	156	140	76
Anglia	194	192	171

Az EU számviteli szabályozása

Az EU a társasági jog keretében foglalkozik a beszámolási kötelezettséggel

Direktíva / irányelv:

- Másodlagos jogforrás
  - A jogharmonizáció legfőbb eszköze
  - Csak az elérendő célokat határozza meg, a megvalósítás módját a tagállamokra bízta
-

Az Európai Unió számviteli harmonizációja

- EGK alapító szerződése (1957. 03. 25)
  - első lépések: az 1960-as években
  - Probléma 1973. után Nagy-Britannia és Írország csatlakozásával
    - Az angolszász és a kontinentális európai rendszer közti ellentétek
-
- számos választási lehetőség
-

Szabályozási szintek az Európai Unióban

A számvitelt szabályozó irányelvek

- **1.sz. irányelv** a nyilvánosságra hozatalról
- **4. sz. irányelv** a tőketársaságok éves beszámolójának és az üzleti jelentésének tartalmi és formai szabályozásáról
- **7. sz. irányelv** a tőketársaságok konszolidált éves beszámolójáról
- **8. sz. irányelv** a számviteli dokumentumok törvényes könyvvizsgálatának elvégzéséért felelős személyek működésének engedélyezéséről

Az előírásokat nem kötelező szó szerint átvenni, de ezekkel ellentétes nemzeti szabályozást nem lehet kialakítani

---

Az irányelvek tartalma, jellemzői

- a beszámolókészítés szabályozása fejezetekre bontva (általános előírások, a részek kötelező tartalma, kiemelt feladatok részletezése)
  - a beszámolókészítési kötelezettség alanyai (felelősség, kapcsolatok, mentességek)
  - alapelvek az egyes mérlegtételek értékelésével kapcsolatban (a megbízható és valós kép biztosítása érdekében)
  - választási lehetőségek (tételek elhelyezése, értékelési módok)
  - egyszerűsítési feltételek (kis- és közepes vállalkozások)
  - a beszámoló nyilvánosságra hozatalával kapcsolatos elvárások
-

A negyedik irányelv célja

- Javítani a pénzügyi beszámolók összehasonlíthatóságát minimális követelményeket megfogalmazásával.
  - Nem célja a teljes harmonizálása, egységes közösségi számviteli szabályok létrehozása,
  - Cél az igaz és valós kép bemutatása. Ha ez nem biztosítható önmagában a direktíva előírásainak való megfeleléssel, akkor további információkat kell pótlólagosan benyújtani.
  - Abban az esetben, ha az előírások követése ellentmondana az igaz és valós kép elvének, az előírásoktól el kell térni. Az eltérést a kiegészítő mellékletben indokolni kell, és be kell mutatni az eltérés hatását.
-

A hetedik irányelv célja

- Harmonizálni a vállalatcsoportok számviteli beszámolójának gyakorlatát.
  - Az egységes gazdasági szereplőként megjelenő vállalatcsoportokról nyilvánosságra hozott információk alapvetően azonos szabályok alapján készüljenek, biztosítva az összehasonlíthatóságot.
  - A konszolidált beszámolónak igaz és valós képet kell nyújtania a vállalatcsoport együttes vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről úgy, mintha az egy vállalat lenne.
  - Eligazítást ad a jogok számítási módjára vonatkozóan, meghatározza a bevonandó vállalatok körét, a mentesség kritériumait.
-

A nyolcadik irányelv

- összehangoló intézkedéseket tartalmaz a tagállamok törvényeire, rendeleteire és közigazgatási rendelkezéseire vonatkozóan meghatározott felelős személyek – könyvvizsgálók - tekintetében
  - a könyvvizsgáló felelős a társaságok éves beszámolójának, a vállalatcsoportok konszolidált éves beszámolójának kötelező könyvvizsgálatának elvégzéséért, és
  - annak ellenőrzéséért, hogy az üzleti jelentés összhangban áll-e az éves beszámolóval
  - rögzíti a könyvvizsgáló személyére vonatkozó engedélyezési szabályokat
  - megfogalmazza a szakmai vizsga témáit,
  - alapvető útmutatásokat ad a könyvvizsgálói szakmai tisztességre és függetlenségre vonatkozóan,
  - előírja az engedéllyel rendelkező természetes személyek és könyvvizsgálócégek nevének és címének közzétételét
-

A számviteli irányelvek adaptálásának időpontja

EU csatlakozás éve	A 4. Irányelv	A 7.	
irányelv	adaptálása	adaptálása	
	(1978)	(1983)	
Belgium	1957	1983	1990
Hollandia	1957	1983	1988
Franciaország	1957	1983	1986
Németország	1957	1985	1985
Olaszország	1957	1991	1991
Dánia	1973	1981	1990
Egyesült Királyság	1973	1981	1989
Írország	1973	1986	1992
Görögország	1981	1986	1990
Portugália	1986	1989	1991
Spanyolország	1986	1989	1989
Finnország	1995	1998	1998
Svédország	1995	1995	1995
Ausztria	1995	1996	1996

Irányelv (2001/64/EK)

- Módosítja a 4. és a 7. irányelvet
  - Átveszi a 39. IAS szellemét
  - Engedélyezi a valós értéken történő értékelést
  - Az irányelvet a tagállamoknak 2004. január 1. előtt át kellett ültetniük nemzeti szabályozásukba
-

Rendeletek

„egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó minden tagállamban”,

tehát szó szerinti alkalmazást ír elő, be kell illeszteni a szabályozásba

(ilyen az 1606/2002/EK rendelet, más néven az IAS-rendelet)

(IAS) rendelet (1606/2002)

- A rendelet tervezetét 2001. február 13-án adták ki
- Terve már a Stratégiai Dokumentumban is szerepelt
- A rendelet **közvetlen hatállyal** bíró jogforrás, alkalmazása tehát kötelező minden tagállamban
- **Minden tőzsdén jegyzett vállalkozás számára előírja, hogy konszolidált éves beszámolóját az IAS-ekkel összhangban készítse 2005-től**
- **2007. 01. 01-ig felmentést** kaptak azok a társaságok, amelyet USA-beli tőzsdéken jegyeznek, és ezért **US-GAAP szerinti** beszámolót is kell készíteniük
- A tagállamok megengedhetik vagy előírhatják az IAS-ek alkalmazását a tőzsdén nem jegyzett vállalkozások számára is.

Ajánlások

- Átvétel nem kötelező
  - PI. - környezetvédelmi témák bemutatása a beszámolóban
    - a könyvvizsgálat minőségének biztosítása
    - a könyvvizsgálók függetlenségének megőrzése
-

Az EU bizottság közleményei

- Szakmailag vitatott kérdések, aktuális problémák megvilágítását, megoldását szolgálják

(ilyen pl. az euro bevezetésével kapcsolatos számviteli feladatokról szóló közlemény)

Nem kötelező a tagállami szabályozásba illeszteni

**A számviteli
szabályozás modellje
az Európai Unióban**

A számvitel környezete

Az állam

- Számviteli szabályozás módszere

- Számvitel-adózás viszonya

Törvényhozás

Kormány

Bíróság

Egyéb

- Törvények, rendeletek

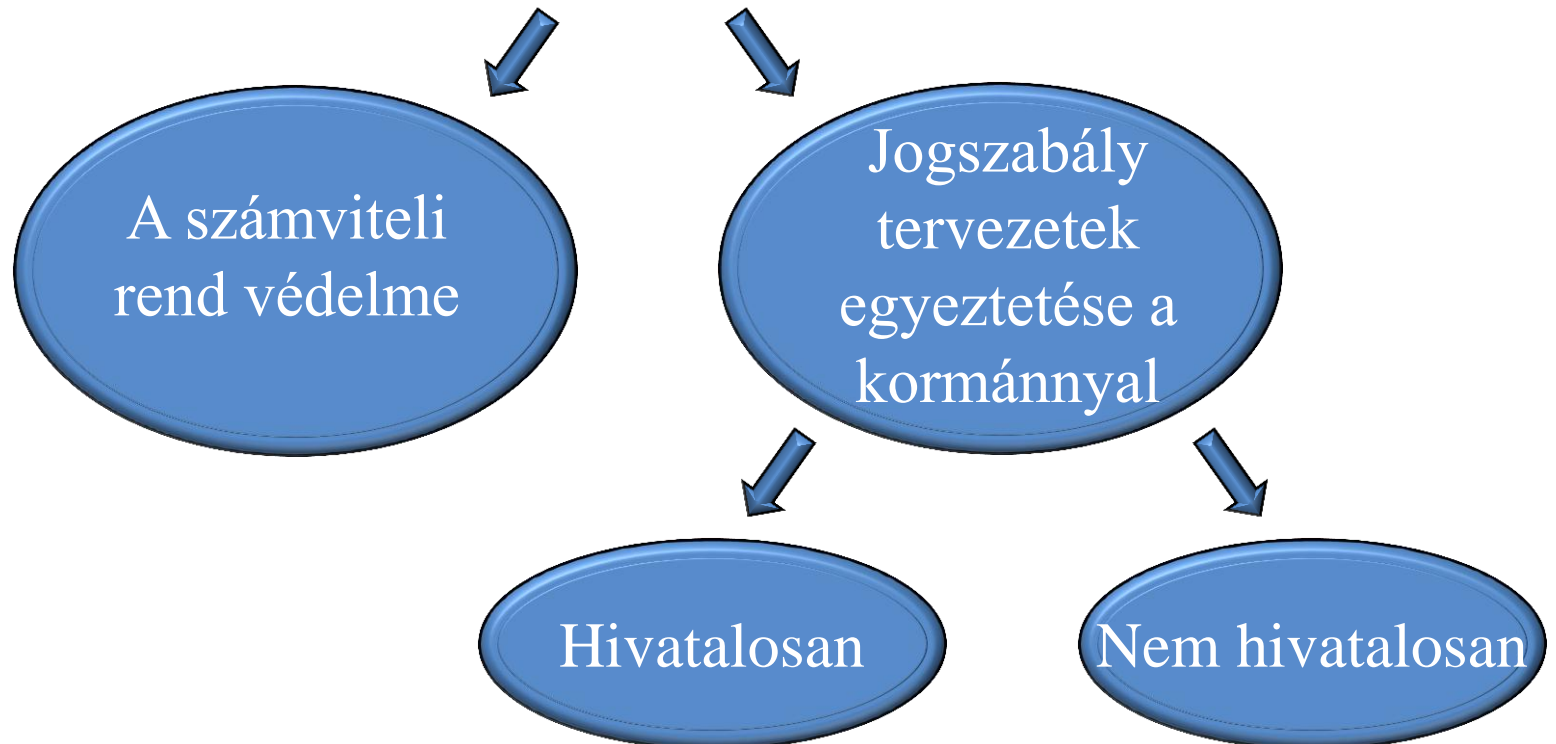
A standardbizottságok

- Kik a bizottság résztvevői?
    - Gyakorlati szakemberek
    - Oktatók
    - ...
  - Kik alapíthatják?
    - Állami testületek
    - Magánkezdemenyezések
    - Vegyes
-

A standardbizottságok

Mi a bizottságok feladata?

- Szabályok megfogalmazása
- Tanácsok a kormányynak

Egyéb szakmai szervezetek, testületek

- Mi a feladatuk?
    - Tagjai a standardbizottságoknak
    - Ajánlásokat fogalmazznak meg
  - Kik a tagjai?
    - Tőzsdék
    - Könyvvizsgálók
    - Adótanácsadók
    - Bankfelügyelet
    - Biztosítás felügyelet
    - Értékpapír felügyelet
    - Érdekvédelmi szervezetek (ágazatonként)
-

Végrehajtó szervek, személyek

- Vállalatok
  - Intézmények
  - Vállalkozók
  - Magánszemélyek, gazdálkodók
-

A szabályozás hierarchikus szintjei

Az Európai Unió számviteli előírásai

Nemzeti jogszabályok

A beszámolókészítés általános elveiről

Nemzeti számviteli standardok

Az egyes lényeges kérdések konkrét megválaszolásához

Értelmezések, ajánlások

Aktuális, vagy vitás kérdések megoldásához